

Vragen vanuit de raad aan het college:

A. Schriftelijke vragen ex artikel 36 RvO

B. Schriftelijke vragen ter mondelinge beantwoording in de raad

C. Technische vragen (s.v.p. datum commissie- en/of raadsvergadering vermelden)

Categorie: A / B / C (doorhalen wat niet van toepassing is)

Onderwerp: Frauderende ambtenaar

Naam en fractie: Tjeerd Boekhorst, Lokaal Belang

Inleiding/Aanleiding:

Afgelopen week werden we opgeschrikt dat in onze buurgemeente Doetinchem een ambtenaar voor bijna 2 miljoen geld heeft verduisterd over een periode van 13 jaar. Steeds meer komt fraude van ambtenaren voor bij gemeenten. Door decentralisatie van overheidstaken naar gemeenten gaat er inmiddels ook veel meer geld naar gemeenten. Hierdoor wordt het risico op fraude ook groter.

De accountant geeft in het accountantsverslag bij de jaarrekening 2019 van Zevenaar aan: “Er zijn tijdens de door ons uitgevoerde reguliere controlewerkzaamheden geen materiële onjuistheden als gevolg van fraude ontdekt, noch hebben wij aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude”.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het college.

Vraag/Vragen:

1. Is de interne controle, zijn de procedures, binnen de gemeente Zevenaar er op gericht om fraude eenvoudig en snel op te sporen?
2. Op welke wijze heeft de aanpak tegen fraude vorm gekregen in het, inmiddels afgeronde, project ‘Basis op orde’?

Mondelinge beantwoording

Wij zijn ons bewust van de frauderisico's die er zijn. Wij ondernemen acties om fraudes te voorkomen en het risico op fraude te beperken.

Met Zevenaar in control schenken we aandacht aan de processen, functiescheiding en interne controles. Naast de harde kant hebben we ook aandacht voor de zachte kant. Het gedrag en overwegingen die de aanleiding kunnen zijn om fraude te plegen, zijn ook onderdeel van Zevenaar in control.

Frauderisico's worden op basis van de fraudedriehoek geanalyseerd.

We hebben net als de accountant ook geen aanwijzingen voor fraude geconstateerd.

Aanvullende technische toelichting

Ten eerste wordt ingegaan op de gestelde vragen. Belangrijk is dat er aannames en verwijzingen zijn die anders worden toegepast.

- 1) In de gestelde vraag wordt uitgegaan van het opsporen van fraude. Wij hebben geen aanwijzingen voor fraude. Als gevolg hiervan gaan wij uit van het voorkomen van fraude in plaats van het opsporen van fraude. Daarnaast is de vraag gericht op de hard controls. Bij het voorkomen van fraude spelen de soft controls ook een belangrijke rol.
- 2) Bij het project de financiële basis op orde is voornamelijk de onderbouwing van budgetten onderzocht. Het aspect fraude is hier geen expliciet onderdeel van geweest. Tijdens het uitvoeren van het project zijn ook geen signalen van fraude geconstateerd.

Frauderisico's maken onderdeel uit van het plan Zevenaar in control. Zevenaar in control valt onder de verantwoordelijkheid van concerncontrol.

Algemeen

Zevenaar in control is de basis voor het verbijzonderde interne controleplan. Frauderisico's maken onderdeel uit van de algemene risico-inschatting. De algemene risico-inschatting is de basis voor de uit te voeren controles. Daarnaast zijn frauderisico's onderdeel van de procescontroles die we uitvoeren in het kader van getrouwheid en rechtmatigheid.

Bij Zevenaar in control en de verbijzonderde interne controle is het signaleren van verbeteringen het uitgangspunt. Dit om bij te dragen aan het lerend vermogen van de organisatie.

Bevindingen

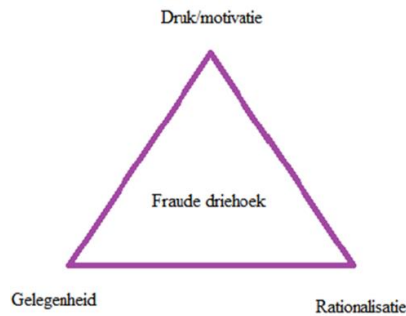
Bij de uitgevoerde controles over 2018 en 2019 zijn geen signalen van fraude geconstateerd. Wel zijn er verbeteringen in hard en soft controls gesignaleerd die het risico op fraude verder kunnen beperken. De implementatie van de aanbevelingen wordt in het plan Zevenaar in control gemonitord.

Fraude(risico's)

Een opzettelijke handeling door een of meer leden van het management, met governance belaste personen, werknemers of derden, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te verkrijgen;
--

Bij het bepalen van de frauderisico's wordt de fraudedriehoek gehanteerd. De driehoek bestaat uit de volgende onderdelen.

Als kanttekening wordt wel opgemerkt dat frauderisico's niet volledig zijn te beperken. Door samenspanning kunnen getroffen maatregelen worden doorbroken.

De fraudedriehoek bestaat uit de volgende onderdelen: (samenstel van hard en soft controls)

- 1) Gelegenheid (processen zijn niet op orde, geen functiescheiding, geen interne controles, etc.
- 2) Druk/motivatie: Redenen om fraude te plegen, zoals financiële problemen of dwang.
- 3) Rationalisatie: De ander doet het ook, ik heb er recht op want ik werk zo hard/veel.

De doelstelling is het voorkomen van fraude en hierbij is het beschermen van medewerkers het belangrijkste uitgangspunt. Beschermen van medewerkers tegen druk en de mogelijkheid tot rationalisatie. Daarnaast het beperken van gelegenheden tot het plegen van fraude.

Wat doen we

Zoals uit de fraudedriehoek blijkt spelen hard en soft controls een rol bij frauderisico's. In Zevenaar in control worden beide aspecten meegenomen.

Hard controls

Bij het interne controleplan beginnen we met een (fraude) risicoanalyse. Op basis hiervan selecteren we processen waar veel geld in om gaat (materiele processen) of processen die gevoelig zijn voor fraude (verhoogd frauderisico). Processen met contant geld of goederen die zijn te verhandelen zijn hier voorbeelden van. Daarnaast wordt gekeken naar maatregelen die zijn getroffen in de processen.

Het college stelt het plan en de uitkomsten vast.

Soft controls

Als aanvulling op de hard controls zijn ook de soft controls van belang. Dit ziet toe op de normen en waarden van de organisatie. Het voeren van een gesprek is de belangrijkste actie. Dit wordt vanuit twee perspectieven benaderd.

Medewerkers

Hier is met name de eed of belofte over het integer handelen een belangrijk onderdeel.

Leidinggevende

Zoals aangegeven in de definitie van fraude hebben de besturende en leidinggevende functies een belangrijk rol. Deze rollen hebben de positie om medewerkers te beschermen, maar hebben zelf ook de positie om druk te creëren.

Daarnaast spelen zij ook een belangrijke rol in de rationalisatie. Deze rollen hebben een voorbeeldfunctie en bepalen daardoor mede wat "normaal" of "geaccepteerd" is.

Begin 2020 heeft concerncontrol een "gesprek" gevoerd met de leidinggevende over mogelijke risico's en het belang van hun rol.

Zevenaar in control

Het college wordt geïnformeerd over de voortgang van het plan Zevenaar in control. Hier worden de bevindingen uit de verbijzonderde interne controle gecombineerd met de verbeterpunten in de soft controls. Het beperken van frauderisico's is hier een onderdeel van.